

SIVILOMBUDET

STAVANGER KOMMUNE
Postboks 8001
4068 STAVANGER

Vår referanse
2024/3208

Deres referanse
2025/222019-1

Vår saksbehandler
Lars Mathias Enger

Dato
30.05.2025

Sivilombudets svar på tilbakemeldinger fra Stavanger kommune om oppfølging av besøksrapport

Vi viser til brev fra Stavanger kommune 7. april 2025, der kommunen orienterer om sin oppfølging av Sivilombudets anbefalinger gitt i rapport etter besøk til Stavanger fengsel, 17. – 19. september 2024.

Kommunen beskriver at rapporten er gjort kjent for ansatte i fengselshelsetjenesten, kommuneoverleger og rådgivere i helsesjefens stab for samfunnsmedisinsk avdeling, samt at funn, anbefalinger og oppfølging er redegjort for i kvalitetsutvalget til direktør for helse og velferd.

Kommunen beskriver tiltak som er iverksatt og skal iverksettes for å imøtekomme anbefalingene i rapporten nummer 1, 6, 13 og 30. Vi går nedenfor gjennom de konkrete svarene fra kommunen. Anbefalingene er nummerert som i besøksrapporten.

Sivilombudet vil innledningsvis understreke at innsatte i fengsel er helt avhengig av myndighetene for ivaretagelse av rett til helsehjelp. Innsatte har som gruppe økt sykkelighet, både fysisk, psykisk og rusrelatert. Samtidig øker myndighetenes ansvar for å ivareta de innsatte ved inngripende bruk av tvang, inkludert ved bruk av isolasjon, og ved kjent risiko for selvmord. Dette stiller blant annet krav til helsetjenestenes rammebetingelser og organisering.

De enkelte anbefalingene

1. Fengselet, kommunen og sykehuset bør styrke samarbeidet mellom tjenestene. Særlig ved å sikre fast møtestruktur mellom partene på lokalt ledelsesnivå.

6. Fengselet, kommunen og sykehuset bør samarbeide om å iverksette helsefremmende tiltak for innsatte for å forebygge og redusere negative helsekonsekvenser som følger av forholdene i fengselet.

Det er iverksatt flere tiltak for å styrke samarbeidet mellom fengselet, kommunen og sykehuset. Kommunen beskriver at det har vært avholdt et møte mellom kriminalomsorgen,

fengselshelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, for å vurdere og videreutvikle samarbeidet mellom instansene. Det er besluttet å styrke samhandlingen ved at enhetsleder fra spesialisthelsetjenesten årlig deltar på samarbeidsmøter med øvrige instanser og ved etableringen av to årlige fagledermøter.

Videre vil det opprettes ansvarsgrupper for enkeltinnsatte ved behov, og spesialisthelsetjenesten vil etablere faste veiledningsmøter med kriminalomsorgen og fengselshelsetjenesten. Sivilombudet legger til grunn at disse tiltakene kan bidra til å fremme bedre helse hos innsatte.

Stavanger kommune understreker viktigheten av å forebygge negative helsekonsekvenser som følge av straffegjennomføring. Samtidig påpeker de at det er kriminalomsorgens ansvar å sikre at helsefremmende rammebetingelser i fengslene, og at helsetjenestene ikke kan kompensere for fengslenes manglende ressurser. Kommunens rolle er å identifisere og varsle om helseskadelige forhold, mens det er opp til kriminalomsorgen å utbedre dem.

Det er positivt at kommunen fremhever sin varslerrolle. En effektiv ivaretagelse av denne rollen forutsetter samarbeid og dialog med kriminalomsorgen, som omtalt over. Sivilombudet understreker samtidig at kommunen også har en plikt til å sørge for forebyggende helsetjenester, inkludert fysisk aktivitet og grupperettede tiltak.¹

13. Kommunen bør sikre daglig tilsyn og oppfølging av innsatte som er isolerte, og at dette dokumenteres i journalen.

Kommunen beskriver at systematisk journalføring av tilsyn med isolerte innsatte må forbedres. Det er blant annet opprettet et eget skjema som skal sikre kontinuitet i oppfølgingen av enkeltinnsatte og gjøre det enklere for flere sykepleiere å følge opp samme innsatt.

Videre har Sivilombudet merket seg kommunens påpekning om viktigheten av hyppige tilsyn og helseoppfølging av isolerte innsatte. Kommunen beskriver at de på bakgrunn av anbefalingen innfører daglige tilsyn og oppfølging av isolerte innsatte når helsetjenesten er til stede i fengsel, mandag til fredag kl. 7.00 til 14.30. Imidlertid uttrykker kommunen at legevakten ikke kan gjøre rutinemessige tilsyn utover dette, men kan kontaktes ved behov. Denne ordningen innebærer at isolerte innsatte ikke sikres tilsyn i helger og på helligdager.

Kommunen viser til Helsedirektoratets gjeldende veileder om helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsel, som anbefaler at isolerte innsatte får helsetilsyn når det er medisinske grunner for det. Sivilombudet understreker at Helse- og omsorgsdepartementet har slått fast at isolerte innsatte daglig må følges opp av helsepersonell, og at dette følger av det

¹ Helsedirektoratets veileder Helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsel (2013). IS-1971. Punkt 3.3 og 3.3.3.

generelle lovfestede forsvarlighetskravet.² Vi fastholder derfor anbefalingen om daglig helsetilsyn til denne gruppen innsatte, i tråd med internasjonale minstestandarder.³

Vi understreker samtidig betydningen av at kommunale helse- og omsorgstjenester i fengsel sikres rammebetingelser som gjør dem i stand til å utføre nødvendige oppgaver.

Europarådets torturforebyggingskomité (CPT) rettet etter sitt besøk til Norge i 2024 skarp kritikk av dimensjoneringen av helsetilbudet til de innsatte i norske høysikkerhetsfengsler.⁴ CPT uttrykte blant annet “serious misgivings about the overall organisation and coordination of healthcare services in Norwegian prisons”.⁵ Komiteen kom med en rekke anbefalinger til norske helsemyndigheter for å bedre situasjonen, blant annet

“by (...) increasing the presence of nurses in prisons to ensure the presence of nurses in prison on a daily basis, including during the late afternoons, evenings and at weekends, and that their absences are covered.”⁶

Vi ber kommunen merke seg dette.

30. Kommunen bør sikre rutinemessig kartlegging og vurdering av selvskadings- og selvmordsrisiko.

Stavanger kommune erkjenner at dokumentasjonen av kartlegging og vurdering av selvskadings- og selvmordsrisiko ved innkommst ikke har vært tilstrekkelig. For å imøtekomme anbefalingen har tematikken blitt drøftet i samtlige personalmøter siden ombudets besøk til fengslet. Kommunen presiserer at de framover vil bruke skjemaet for innkommstamtale nøye, og sørge for journalføring av alle relevante opplysninger. De vil også kartlegge isolerte innsatte i samarbeid med kriminalomsorgen.

Vi legger til grunn at kommunen vil følge opp de omtalte tiltakene gjennom periodevis internkontroll eller ved stikkprøver.

Avslutning

Vår gjennomgang av kommunes beskrevne tiltak viser at kommunen har iverksatt flere viktige tiltak for å følge opp rapporten. Selv om det gjenstår viktig arbeid, avslutter vi med dette oppfølgingen av den delen av besøket som direkte gjelder Stavanger kommunes ansvarsområde.

² Gjengitt i Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat om endring i straffegjennomføringsloven og helse- og omsorgstjenesteloven, 2. februar 2023, side 87.

³ Se besøksrapporten på side 31 med videre henvisninger.

⁴ CPT, rapport etter besøk til Norge i 2024, CPT/Inf (2025)3.

⁵ CPT, rapport etter besøk til Norge i 2024, CPT/Inf (2025)3, avsnitt 109.

⁶ CPT, rapport etter besøk til Norge i 2024, CPT/Inf (2025)3, avsnitt 109.

Har dere spørsmål eller behov for avklaringer, ta kontakt med seniorrådgiver Lars Mathias Enger på lme@sivilombudet.no eller telefon 91 77 68 68.

For sivilombudet

<Leder navn>
avdelingssjef

Lars Mathias Enger
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

STAVANGER FENGSEL

HELSEDIREKTORATET

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Postboks 694

Postboks 220 Skøyen

Postboks 8011 Dep

4302

0213

0030

SANDNES

OSLO

OSLO